

سهروردی نماینده اخص فلسفه ایرانی اسلامی است

عضو هیئت علمی دانشنامه جهان اسلام گفت: مجتهدی به این دلیل درباره سهروردی کتاب می‌نویسد که سهروردی نماینده اخص فلسفه ایرانی اسلامی است. کتاب مجتهدی در واقع احیای فلسفه سهروردی است.

عضو هیئت علمی دانشنامه جهان اسلام گفت: مجتهدی به این دلیل درباره سهروردی کتاب می‌نویسد که سهروردی نماینده اخص فلسفه ایرانی اسلامی است. کتاب مجتهدی در واقع احیای فلسفه سهروردی است.

به گزارش خبرنگار مهر، نشست نقد و بررسی کتاب «سهروردی، افکار و آثار او: تأملی در منابع فلسفه اشراق» دیروز یکشنبه سوم اسفندماه با حضور غلامعلی حداد عادل، کریم مجتهدی مولف اثر، حسن سید عرب، نجفقلی حبیبی، سیما سادات نور بخش و مالک شجاعی جشوقانی در سرای اهل قلم خانه کتاب برگزار شد.

حبیبی در ابتدای این نشست گفت: آنچه برای من در این کتاب خیلی مهم است و در تمام تحقیقاتی که درباره سهروردی منتشر شده نیست، یافتن رابطه سهروردی با فیلسوفان غرب است. همچنین تاکنون درباره سرنوشت فلسفه اشراق مطلبی بیان نشده است. مطالعه این کتاب نشان می‌دهد چگونه تفکر اسلامی سبب تحرکات در غرب شده و یافتن بن مایه‌های فکری فیلسوفان غرب از این راه راحت‌تر و کتاب از این بابت بسیار ارزشمند است.

حبیبی افزود: مجتهدی با نشانه‌گیری خاصی وارد داستان‌های تمثیلی سهروردی شده و پیوند فلسفه اسلامی با فلسفه غربی را نشان داده است. امیدوارم جلد دوم این کتاب در فصل‌هایی که مختصر است منتشر شود.

سید عرب نیز در بخش دیگری از این نشست با بیان اینکه وقتی شنیدم این کتاب چاپ شده به دنبال پاسخ به این پرسش بودم که چرا استاد مجتهدی این کتاب را نوشته‌اند، گفت: البته عده‌ای ممکن است از این موضوع تعجب کرده باشند که به نظر من این تعجب محلی ندارد چون اگر کسی درک درستی از تاریخ فلسفه و وحدت تفکر فلسفی در تاریخ آن داشته باشد قائل به تفکیک حوزه‌ها نیست، چون فیلسوف تاریخ فلسفه را یک جا درک می‌کند. اما قسم دوم سوال‌ها درباره این کتاب این است که بر ما چه شده که دکتر مجتهدی اشراق را به ما تذکر دادند که عهدمان را با آسمان از یاد نبریم؟

وی با بیان اینکه مجتهدی به گذشته برگشته و با سهروردی گفتگو کرده است یادآور شد: شایگان در کتابی که درباره کربن نوشته گفته است: اگر کربن از هایدگر به سهروردی رفت آیا می‌توان از سهروردی به هایدگر رفت؟ چاپ کتاب دکتر مجتهدی پاسخی به این سوال است. کتاب‌های مجتهدی ریشه در فلسفه ایرانی دارد و باید دید چه صدایی ایشان را فراخوانده که کتابی درباره سهروردی بنویسد؟ این کتاب در لحظه و حادثه نوشته شده و ما به تعبیر حافظ در دامگه حادثه به سر می‌بریم.

سید عرب با اشاره به اینکه این کتاب درباره عهد ما با اشراق است و اینکه مبدا به آغاز فصل سرد ایمان بیاوریم افزود: مبدا ما صبغه و پیشینه مان را در فلسفه از یاد ببریم. در کتاب ایشان همواره تذکری برای بیرون رفت از دامگه حادثه می‌بینیم. او می‌گوید در زمانه و عصر ما که به تعبیری مدرن است، سقفش کوتاه است، مهر و ماه ما غبار آلود است و همه چیز در استیلای عقل مدرن است مبدا انسان عهد خود را با اشراق فراموش کند.

وی تاکید کرد: این کتاب اهدا به ایرانیان فلسفه دوست است. در ساختار این کتاب به گونه‌ای سهروردی توصیف شده که بدون شک امکان داشت به غیر از منظر فلسفی آن را گزارش کرد. تحلیل فلسفی از سهروردی لازمه کاری بود که استاد نجیب و متفکری مثل استاد مجتهدی می‌توانستند انجام دهند. این کتاب به طور برجسته‌ای از کتاب‌های دیگری که درباره سهروردی نوشته شده متمایز است چون این کتاب نگاهی مبتنی بر اندیشه ایرانی اسلامی و حتی شیعی دارد، تفسیر آن نیاز به تالیف کتاب دیگری در این باره دارد.

این عضو هیئت علمی دانشنامه جهان اسلام گفت: مجتهدی می‌توانست درباره ملاصدرا، ابن سینا و ... کتاب بنویسد اما وقتی درباره سهروردی کتاب می‌نویسد به این دلیل است که سهروردی نماینده اخص فلسفه ایرانی اسلامی است و گونه‌ای از اندیشه فلسفی ایرانی اسلامی در این کتاب مطرح شده و در واقع این اثر احیای این فلسفه است.

سید عرب تصریح کرد: بیش از هر چیز دیگری تذکر ایشان به فلسفه اشراق برای من در کتاب جالب بود. اشراق مثل نفس کشیدن است نمی‌شود، یک بار نفس کشید و همیشه زنده بود. تنها متفکران هستند که این عهد را تذکر می‌دهند و تذکر عهد ما به این معنویت، امروز در کتاب دکتر مجتهدی صورت گرفته است. نوشتن این کتاب دل دردمند و عاشقی می‌خواهد که به

تمام فراز و فرودهای این فرهنگ آشنا باشد. برای برون رفت از فضای کنونی تذکر این کتاب به فلسفه اشراق بسیار مهم است.

نوربخش نیز با بیان اینکه من نتوانستم نکته منفی از این کتاب دریاورم گفت: کتاب از روشی استفاده کرده که قابل تأمل و راهگشا برای محققان این حوزه است. خود ایشان تجربه تدریس و نگارش ۵۰ ساله در کشور دارند و با مراکز مختلف علمی همکاری می کنند و برجستگی ایشان نخستین ویژگی ممتاز این کتاب است.

وی افزود: بنابراین این کتاب ثمره تجربیات دکتر مجتهدی است و از ادبیات و زبان رسا و روان بهره مند است و در عین حال قوی و سنجیده است. این زبان، کتاب را برای همه اقشار جامعه قابل استفاده می کند چون زبان فلسفه سخت است. تحلیل هایی که در بخش های مختلف این کتاب هست قابل تحلیل است. همچنین حفظ امانت از جهتی که ارجاع به منابع داده شده قابل تامل است و منابع به صورت مستقیم و غیر مستقیم آورده شده است. اهم افکار سهرودی نیز در کتاب آورده شده و از جهت فلسفه غرب و شرق مقایسه شده است.

نوربخش با بیان اینکه این اثر، یک پژوهش میان رشته ای است گفت: کتاب از جنبه های مختلف بررسی شده و ریشه های فکری سهرودی و سیر افکارش و تاثیر او بر حکمای بعد از خودش به ویژه ملاصدرا آورده شده است.

وی با اشاره به تفاوت این کتاب در طرح زندگی نامه سهرودی با سایر آثار منتشر شده گفت: بخش نخست کتاب که زندگی نامه سهرودی در آن مطرح شده اهمیت ویژه ای دارد چون شاید کمتر در بین کتاب هایی که درباره سهرودی نوشته شده سفرهای او و علت هایش توضیح داده شده است.

وی تاکید کرد: در بخش زندگی نامه سهرودی پردازش مطلب قابل توجه است. ما درباره سهرودی و زندگی اش منابع مختصری داریم اما وقتی مطالب در کتاب به نحوی در قالب تاریخی بیان می شود حاکی از تخیل قوی نویسنده دارد که با استفاده از آثار سهرودی زندگی وی را بازپروری و تفصیل داده است. در اینجا این مساله می تواند ویژگی های خاص سهرودی را برای ما شرح دهد و ما را به زندگی سهرودی نزدیک کند.

نوربخش گفت: در کتاب به مطالبی پرداخته شده که شاید کمتر درباره سهرودی مورد توجه قرار گرفته است. دورنمای وسیعی در کتاب از نوع اندیشه سهرودی در اختیار مخاطب قرار می گیرد و کسانی که آشنایی کمی با سهرودی دارند می توانند از آن استفاده کنند. تحلیل مطالب در این کتاب موجب می شود که مخاطب بتواند ابعاد فلسفه اشراق و بخش های مجهول زندگی سهرودی را درک کند. همچنین در کل اثر یک جامعیتی دیده می شود و مطالب اساسی و بنیادی که یک دانشجو و محقق درباره سهرودی نیاز دارد در این کتاب طرح شده است.

این سهرودی پژوه، با بیان اینکه ما از جرئیات زندگی سهرودی اطلاعات دقیقی نداریم گفت: اما پروراندن این مطلب در بخش زندگی نامه سهرودی در کتاب، ذهن خواننده را فعال می کند.

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: برخی زندگی سهرودی را به سه دوره جوانی، مشایی و اشراقی تقسیم می کنند و می گویند او در دو دوره آخر زندگی اش روش متفاوتی داشته است. برخی آثار او را به دوره مشایی و برخی دیگر را به دوره اشراقی منتصب می کنند. مجتهدی می گوید این تقسیم بندی را نمی پذیرم چراکه ما در آثاری که به اسم آثار مشایی سهرودی مشهور شده مثل تلویحات به نکاتی اشاره می شود که جنبه اشراقی دارد.

نوربخش یادآور شد: اگر کسی درباره سهرودی کار کرده باشد این تقسیم بندی را نمی تواند بپذیرد. خوابی که سهرودی درباره ارسطو می بیند کاملاً جنبه اشراقی دارد. در کتاب «مشارع و مطارحات» هم عبارتی هست که نشان می دهد سهرودی می خواسته نشان دهد نسبت به آراء گذشتگان اطلاع دارد و اول می خواهد آن ها را تبیین و بعد نقدشان کند تا به مخاطب نشان بدهد که به مسائلی که نقد کرده اشراف دارد. در بخش منطق هم رویکرد سهرودی به همین صورت است.

وی با اشاره به اینکه همه آثار سهرودی هدف خاصی داشته است افزود: او توانایی درک گذشته را داشته و توانسته فلسفه خود را با شیوه جدیدی و به شکل جدیدی دریاورد. او در مرحله بعد می تواند فراتر برود و موسس نحله جدیدی باشد. نوربخش گفت: سهرودی یکی از شخصیت های اصیل فکری در اسلام و ایران است. او توانسته میان میراث و ابداع هماهنگی ایجاد کند. مجتهدی نیز توانسته این هماهنگی را در کتابش نشان دهد.